

Розбудова правової держави без поліпшення правової культури та підвищення рівня правосвідомості громадян України є неможливою. У цій справі, безумовно, відіграє надзвичайну роль правляча політична еліта.

Інфантильність їх правосвідомості є вкрай недопустимою. Тим більше, що від рішень політичних діячів залежать долі громадян, справи всього суспільства. Отже, в Україні має постійно зростати мотивація активного формування правової свідомості та правової культури всіх суб'єктів суспільних відносин, оскільки без них неможливо втілити в життя поставлену мету – збудувати громадянське суспільство.

З моменту проголошення України незалежною державою проблема правової свідомості та правової культури є особливо актуальною. Правова культура громадян є основою, фундаментом нового суспільства в Україні [5]. Адже громадяни є єдиним чинником, здатним утворювати державу і правопорядок, приводячи в дію Конституцію України і законодавство.

Література

1. Лисогор В. Правова культура як елемент механізму реалізації прав і свобод громадян / В. Лисогор // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 5. – С. 19-21.
2. Грищенко А.В. Правовий закон: питання теорії та практики в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних та правових вчень / А.В. Грищенко. – К., 2002. – 15 с.
3. Голосніченко І. Правосвідомість і правова культура у розбудові Української держави / І. Голосніченко // Право України. – 2005. – № 4.
4. Дмитрієнко Ю.М. Новий напрям досліджень в теорії держави та права: комп'ютерне моделювання української правосвідомості як форми української держави / Ю.М. Дмитрієнко // Держава і право. Юрид. і політ. науки. – 2006. – Вип. 31. – С. 11-24.
5. Третяк С. Правове забезпечення правової культури населення як умова створення основ громадянського суспільства / С. Третяк // Право України. – 2005. – № 4.

Наливайко Лариса Романівна

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри загальноправових дисциплін
юридичного факультету,
Заслужений юрист України

Полонська Оксана Леонідівна

слухач магістратури юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ УКРАЇНИ

Стрімкий розвиток економічної сфери в Україні створює нові потоки та можливості фінансування різних видів діяльності. Поряд з тим така ситуація дає можливості для відмивання та легалізації доходів, одержаних злочинним шля-

хом, що, у свою чергу, визнається не лише злочином за класичним розумінням, а системною загрозою національній безпеці в частині забезпечення прозорого функціонування фінансових ринків і національної економіки в цілому.

Актуальність зазначеної теми зумовлена змінами національної економіки та значним розвитком фінансового ринку України, а недосконалість законодавства не дає задовільну кількість регуляторних важелів для контролю за цими сферами діяльності, адже види і форми сучасної організованої злочинності надзвичайно різноманітні, відповідно, легалізація злочинних доходів являє собою серйозну загрозу для державної політики всіх країн світового співтовариства, оскільки це явище впливає на стан національної економіки.

Окремим питанням, які стосуються проблем державного регулювання діяльності суб'єктів фінансового моніторингу та питань щодо відмивання та легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, присвячені праці таких науковців, як: О.Ф. Андрійко, В.М. Гаращук, Р.А. Калюжний, О.П. Орлюк, Л.А. Савченко, О.І. Барановський, С.А. Буткевич, З.С. Варналій, Л.К. Воронова, С.Г. Гурій, Л.М. Доля, І.В. Коломієць, В.А. Некрасов, С.А. Солонников, С.О. Синяньський, О.В. Київець, А.О. Клименко, О.Є. Користін та ін.

Реформування державного управління в будь-якій сфері неможливе без постійного контролю за реформами та законодавчими нововведеннями. Гарантом економічної безпеки нашої держави є фінансовий моніторинг, який складається з двох рівнів – первинного та державного. Первинний рівень фінансового моніторингу включає в себе сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, спрямованих на виконання вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», що включають в себе проведення обов'язкового та внутрішнього фінансового моніторингу [1].

Система фінансового моніторингу має чітко визначене коло суб'єктів фінансового моніторингу, а саме: суб'єкти первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ); суб'єкти державного фінансового моніторингу.

В Україні коло суб'єктів первинного фінансового моніторингу має визначений склад:

- банки, страховики (перестраховики), кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи;
- платіжні організації, члени платіжних систем, еквайрінгові та клірингові установи;
- товарні, фондові та інші біржі;
- професійні учасники ринку цінних паперів;
- компанії з управління активами;
- оператори поштового зв'язку, інші установи, які проводять фінансові операції з переказу коштів;
- філії або представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які надають фінансові послуги на території України;

– спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу:

а) суб'єкти підприємницької діяльності, які надають посередницькі послуги під час здійснення операцій з купівлі-продажу нерухомого майна;

б) суб'єкти господарювання, які здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них;

в) суб'єкти господарювання, які проводять лотереї та азартні ігри, у тому числі казино, електронне (віртуальне) казино;

г) нотаріуси, адвокати, аудиторів, аудиторські фірми, фізичні особи – підприємці, які надають послуги з бухгалтерського обліку, суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги (за винятком осіб, які надають послуги у рамках трудових правовідносин);

д) фізичні особи-підприємці та юридичні особи, які проводять фінансові операції з товарами (виконують роботи, надають послуги) за готівку, за умови, що сума такої фінансової операції дорівнює чи перевищує 150 тис. гривень;

– інші юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги [2].

Суб'єктами державного фінансового моніторингу є :

– спеціально уповноважений орган виконавчої влади з питань фінансового моніторингу (Держфінмоніторинг України);

– Національний банк України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг, Міністерство фінансів, Міністерство юстиції, Міністерство транспорту та зв'язку, Міністерством економіки України [1] .

Суб'єкти державного фінансового моніторингу здійснюють міжнародне співробітництво з відповідними державними органами іноземних держав щодо обміну досвідом та інформацією з питань регулювання та нагляду за діяльністю фінансових установ у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму відповідно до міжнародних договорів України чи з власної ініціативи [3].

Як вважає С.А. Буткевич, певні правопорушення суб'єктів, відповідальних за проведення фінансового моніторингу, ґрунтуються на недосконалості нормотворчої бази України. Загалом, вся система фінансового моніторингу України характеризується наявністю значного обсягу обов'язків у СПФМ та обмеженим колом повноважень для реалізації ними основних функцій [4].

Безпосередньо фінансовий моніторинг здійснюється на рівні конкретних СПФМ у межах так званого первинного внутрішнього або обов'язкового фінансового моніторингу відповідними працівниками, відповідальними за фінансовий моніторинг, які призначаються за посадою на рівні керівництва суб'єкта первинного фінансового моніторингу [1].

Держфінмоніторинг України активно співпрацює з провідними міжнародними організаціями та установами, які опікуються питаннями протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, такими як Група з розробки фінансових заходів протидії відмиванню коштів (FATF), регіональні органі-

зації за типом FATF – Спеціальний комітет Ради Європи з питань взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів (MONEYVAL) та Євразійська група з протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму (ЄАГ), Рада Європи та Європейська Комісія, Управління ООН з питань наркотиків та злочинності, Егмонтська група підрозділів фінансової розвідки світу, Світовий банк, Міжнародний Валютний Фонд.

У рамках співробітництва з Радою Європи експерти Держфінмоніторингу України, починаючи з 2002 року, на постійній основі беруть участь у пленарних засіданнях Комітету MONEYVAL.

Сьогодні Держфінмоніторинг України співпрацює більш ніж з 120 підрозділами фінансових розвідок інших країн та отримує від іноземних партнерів інформацію, яка може бути пов'язана з протиправною діяльністю. Це дозволяє оперативніше та у більш повному обсязі розслідувати складні транснаціональні схеми.

Найбільш активний обмін інформацією здійснювався з ПФР Латвії, Кіпру, США, Великобританії, Польщі, Російської Федерації, Німеччини, Естонії, Британських Віргінських Островів та Молдови [5].

Але, незважаючи на викладене, в Україні все ще відсутнє налагоджене міжвідомче співробітництво між Державною службою фінансового моніторингу та державними правоохоронними органами і судовою гілкою влади, оскільки значна частина проведеної роботи з розкриття незаконних грошових потоків залишається незадіяною у кримінальних справах та, відповідно, спостерігається малий відсоток доведення вчинених злочинів у судах.

Актуальним в даній ситуації є запровадження на державному рівні рекомендацій Типологічного звіту FATF щодо конкретних факторів ризику, пов'язаного з легалізацією (відмиванням) доходів від корупції (червень 2012 р.), що був підготовлений міжурядовою організацією, яка займається виробленням світових стандартів у сфері протидії відмиванню злочинних доходів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення – Групою розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), зокрема Рекомендацій 12 [6].

Згідно із цими рекомендаціями підзвітні суб'єкти повинні мати відповідні системи управління ризиками для визначення того, чи є особа або бенефіціарний власник політичним діячем. Щодо державних посадових осіб та осіб, які наділені міжнародною організацією відповідними функціями, підзвітні установи повинні застосовувати конкретні посилені заходи належної перевірки, встановлені в Рекомендації 12, у разі ділових відносин, що становлять підвищений ризик. Така перевірка є найважливішим засобом для виявлення та припинення відмивання доходів від корупції і становить нагальну необхідність. Сенс цих заходів очевидний: особи, які належать до цих категорій, унаслідок свого статусу можуть створювати високий ризик відмивання грошей [7].

Література

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 50-51. – Ст. 2057.
2. Курс адміністративного права України : підручник / Національна академія внутр. справ ; ред. В.В. Коваленко. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 808 с.
3. Коломієць І.В. Державний фінансовий моніторинг в Україні: сучасний стан і шляхи вдосконалення / І.В. Коломієць // Форум права. – 2010. – № 11. – С. 164-169.
4. Буткевич С.А. Фінансовий моніторинг : зарубіжний досвід та українська модель : монографія / С.А. Буткевич. – Сімферополь : Кримнавчпеддержвидав, 2012. – 314 с.
5. Інформація Держфінмоніторингу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.sdfm.gov.ua/print.php?what=art&id=1k>.
6. Про Сорок рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) : Постанова Кабінету Міністрів України та Національного банку України від 28 серпня 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 35. – Ст. 1630.
7. Каталог типологических отчетов ФАТФ. Конкретные факторы риска, связанные с легализацией (отмыванием) доходов от коррупции. Июнь 2012 г. [Електр. ресурс]. – Режим доступу : www.eurasiangroup.org/FATF_typologies.

Посадна Юлія Петрівна

студентка Навчально-наукового
інституту заочного навчання
та підвищення кваліфікації

Науковий керівник – д.ю.н., професор Наливайко Л.Р.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ПРОБЛЕМА БОРТЬБИ З НАСИЛЬСТВОМ В СІМ'Ї В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ ТА НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ

Проблема боротьби з домашнім насильством в сім'ї є актуальною не тільки в Україні, а й в усьому світі. Складність її вирішення полягає в недосконалому правовому забезпеченні безпеки особи в родині, невідомості методів захисту потенційних жертв домашнього насильства, а особливо в неоднозначному ставленні суспільства до цієї проблеми.

Дослідження проблем боротьби з домашнім насильством стало предметом дослідження таких вітчизняних науковців, як О.М. Бандурка, Ф.К. Думко, А.Ф. Зелінський, С.В. Кудрявцев, Н.П. Осипова, М.І. Панов, І.П. Рущенко, В.О. Соколов, В.О. Ядов, О.О. Якуба. Але сьогодні залишаються не розкритими проблеми боротьби з насильством в сім'ї в сучасних умовах правового реформування.

Визначення гуманістичних тенденцій розвитку людства не означає, що реальне життя позбавлене драматизму. Об'єктом його найчастіше стає жінка,